

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepite
noga spodaj ali
na ovitku. Ako (151)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo ponovite je takoj.

Štev. (No.) 150.

Chicago, Ill., 26. julija (July), 1910.

Leto (Vol.) V.

Štraj premogarjev v državi Illinois.

Že četrty meseč traja štrajk pre-
mogarjev v državi Illinois. Kapi-
talisti so se tekom te dobe poslu-
žili vseh sredstev, da bi prinesli
razpor v vrste štrajkujočih pre-
mogarjev. Odbornikom premoga-
re uniže so grozili z ječo in visli-
cami. Med štrajkujoče premoga-
re so pošiljali najete agente, da so
jih hujskali in ščuvali, čeč, da ni
pravilno, ker unija plačuje pod-
pore z nakaznicami, ki so veljavne
le za živila. Lagali so, da je bil
štrajk proglašen radi tega, da bi
inozemski premogarji izgubili de-
lo. Obrekovali so, da glavni odbor-
niki premogarske unije za Illinois
nečajo miru in sprave.

Vse te kapitalistične mahinaci-
je so rodile le en vspeh: štrajku-
joči premogarji so složni in edini
v tem ogromnem gospodarskem
boju. Med njimi ni tudi ene izda-
jice — enega Judeža.

In to dejstvo boli in skeli ka-
pitaliste, ker uvidevajo, da se upi
in nade kapitalistične zmage, čim-
dalje bolj zgubljajo v daljavi.

A kapitalisti še ne odnehajo.
Poskusili so z novo lažjo. Lovijo
se za slamnate bilke kot potaplja-
joči človek v globoki vodi.

Njih najnovejša laž se glasi:
Glavni odbor U. M. W. (združe-
nih ameriških premogarjev) je
odrekel podporo, ker se ne strinja
s štrajkom v državi Illinois. To
laž so razglasili v svet, da bi oma-
gali zaupanje štrajkujočih premo-
garjev do svojih odbornikov v dr-
žavi Illinois in zadali štrajku
smrtni udarec.

Ali ta laž ima prav kratke noge!
Dne 10. junija 1910 je pisal J.
H. Walker, predsednik za premo-
garsko unijo v Illinois predsedni-
ku T. L. Le in U. M. W. A. (zdru-
ženih ameriških premogarjev) če
je mogoče mednarodni organiza-
ciji podpirati gmotno premoga-
re v tem štrajku. Na to pismo je
pa dobil naslednji odgovor, ki se
glasi v slovenskem:

"Kansas City, Mo. 14 jun. 1910.

Mr. John H. Walker predsednik
12. okraja U. M. W. A. v Spring-
field, Ill.

Cenjeni gospod in brat:
Obveščam Vas, da sem prejel
Vaš cenjeni list z dne 10. junija
t. l. kakor tudi kopije Vaših okro-
žnic, datirane z dne 17 in 21.
maja t. l. To so prve kopije okro-
žnic, katere sem prejel in za kate-
re Vam izrekam zahvalo.

Premogarji v Illinois so upravi-
čeni do podpore. Podpirali Vas
bomo, kolikor je v naši moči.

Upajoč, da se zadovoljite s tem
pojasnilom in želeč Vam vse do-
bro, ostanem

Vaš T. L. Lewis, predsednik.

To pismo pojasnjuje določno in
jasno, kakšne gorostasne laži tro-
sijo lastniki premogokopov v svet.

Ako hočejo premogarji naglo
končati ta štrajk in poraziti kapi-
taliste na celi črti, zvršijo to lahko
tako, ako le hočejo.

Ko se bodo vršile v jeseni volit-
ve v postavodajno zbornico za dr-
žavo Illinois, naj glasujejo za so-
cialistične kandidate.

V ta namen naj sprejmemo v
svojih lokalnih organizacijah re-
solvicije, da naj glasujejo organi-
zirani premogarji za socialistične
kandidate.

Komaj bodo kapitalisti zvedeli
za te resolucije, se bodo podali.

Zakaj?

Kapitalisti dobro vedo, če pride-
jo socialisti v postavodajno zbor-
nico, da bodo zahtevali postavno
razglasitev lastnikov premogoko-
pov — podržavljenje premogoko-
pov.

Kapitalisti se bojijo za svojo
lastnino. Dobro vedo, če premoga-
kopi postanejo državna last, da
bo vsahnil vir za njih bogastvo.

In tega se kapitalisti bojijo.

Ako hočejo premogarji zmaga-
vati v boju na gospodarskem po-
lju, morajo rabiti dvojno orožje:
strokovno (gospodarsko) organi-
zacijo in politično organizacijo.

Če premogarji lahko stradajo
mesece, kedar so na štrajku za
svoje pravice, zakaj ne bi glasova-
li za Me. Donald, Walker, Hayes
in druge premogare pri državno-
zborskih volitvah in jih poslali v

postavodajno zbornico, da tam iz-
vojujejo zmago za nje.

Ali ni ta pot do zmage enostav-
nejša in lažja, kot dolgotrajni
štrajk?

Premogarji razmišljajte o tem.
Ko ste pa prišli do zrelega za-
ključka, ga pa izvršite sebi in svo-
jem v korist, v dobro delavcem
vseh drugih strok.

Nad 70 tisoč organiziranih pre-
mogarjev je v državi Illinois. Ako
bi ti tisoči rabili volilni listek se-
bi v korist, glasovali za socialistič-
ne kandidate, tedaj bi se kapitali-
stom tresle hlačice in priznali bi
vse zahteve premogarjev, ne da bi
bilo treba štrajkati in stradati.

Splošen pregled.

— V Memphisu - u, Tenn so areti-
rali človeka, ki trdi, da je največji
lopov v Ameriki. Ta človek je na-
vađen bahač! Največjih lopovov
sploh ne vtaknejo v ameriški re-
publiki po ključ. Ti sedijo v kras-
no opremljenih pisarnah na Wall-
streetu, ali kje drugod in vodijo
"suvereno" ameriško ljudstvo, ki
šteje 90 milijonov duš — za nos!

— Zadnjo nedeljo so bili Holy
Rollers (sveti valjači), neka bla-
zna verska sekta, katero je umrl
sodr. Šolar opisal izbornu, prav
židane volje v tempelju "pri sv.
Nazarenu" na Dearborn in 30
ulici, Chicago, Ill. Plesali so raz-
upite in zloglasne ples. Teh du-
hovnih vaj (eksercij) se je vde-
ležilo približno sto zamorcev pod
vodstvom ženskega škofa. Versko
blazna družba je prišla v tako
ekstazo — skakala, plesala in rjo-
vela je strašno, da sta na lice me-
sta pridržala dva policijska vo-
za polna policajev. Ker podivjana
in versko blazna družba ni hote-
la čuti na opomin policije in pre-
nehati s skakanjem, plesom in rjo-
vanjem, so se policaji poslužili
svojih gorjač in s silo izgnali ver-
ske fanatike na ulice, odkoder so
ženskega škofa gospo Thornton
in približno sto njenih ovčic od-
gnali v zapor na policijsko posta-
jo.

je, ki dobijo navadno večino glas-
ov, se smatrajo izvoljenim.

6. Volitve morajo biti končane
tekem šestih tednov od dne, ko
so bile razposlane glasovnice.

7. Po razglašenem rezultatu se
snide odbor in konstituira med
seboj. Izvoli tajnika, zapisnikar-
ja, blagajnika, a predsednika od
seje do seje.

8. V nadzorni odbor izvoli vsa-
ka čikaška jugoslov. soc. organi-
zacija po enega sodruga.

9. Nadzorni odbor se takoj po
volitvi konstituira med seboj in
nadzoruje delo glavnega odbora
jugoslov. soc. zveze za Ameriko.

10. O svojem delu poroča na
kongresu.

7. § Zvezni donesek.

1. Lokalne organizacije odpo-
šljejo vsaki mesec in za vsakega
člana 5 ct. glavnemu tajniku.

Od tega zneska ostaneta dva
centa v blagajni glavnega odbo-
ra, tri cente pa izroči glavni taj-
nik osrednjemu odboru narodne
organizacije (bolgarski, hrvatski,
slovenski in srbski soc. org.) v
smislu, kot se člani izjavijo, ka-
teri narodnosti pripadajo.

2. Ta donesek se sme vporabiti
le v izvršitev ciljev jugoslov. soc.
zveze.

8. § NARODNI OSREDNJI ODBORI.

1. Trije člani glavnega odbora
ene narodnosti in dva člana, kate-
re izvolijo čikaške narodne socia-
listične organizacije iste nardo-
nosti, tvorijo osrednji odbor za
narodno bolgarsko, hrvatsko, Srb-
sko ali slov. soc. organizacijo.

2. Narodni soc. osrednji odbori
vodijo samostojno, pa v sporazu-
nu z glavnim odborom agitacijs-
ko in organizatorično delo.

3. Narodni soc. osrednji odbori
upravljajo tisk pod nadzorom
glavnega odbora.

9. § KRAJEVNI ODBORI.

1. Vsak krajevni klub izvoli to-
liko članov v odbor, kolikor jih
potrebuje za redno poslovanje.

2. Tajnik zastopa klub v no-
tranjih in zunanjih zadevah. Vo-
di finančne knjige in bira pri-
stopnino in mesečne prispevke.
Sklicuje redne in izvanredne seje
in shode in vodi korespondenco.

3. Zapisnikar vodi zapisnik.

4. Drugi odborniki pa po na-
ročilu kluba izvršujejo svoje posle.

10. § Dolžnost sodrugov.

1. Brezpogojno varovati ugled
stranke, izvrševati veljavne odred-
be zborov, shodov, odborov in za-
stopov.

2. Redno plačevati mesečne do-
neske.

3. Kdor ostane tri mesece z me-
sečnimi doneski na dolgu, se ga
smatra za slabega člana. Izjema
je le v slučaju bolezni in nezgode.

4. Noben sodrug (član) ne sme
pripadati nobeni drugi politični
organizaciji.

11. § Pravice sodrugov.

Sodrugji imajo pravico voliti in
voljeni biti v vse odbore zveze in
zastope.

Sodrugji, ki so v vsem zadostili
svojim dolžnostim, imajo, kedar
utrpe pri političnem delu za stran-
ko kakšno škodo, pravico do mo-
ralne in gmotne podpore iz zve-
zinih sredstev.

12. § RAZSODIŠČE.

Vse razprtije v klubih in zvezi
vztrajno razsodišče. V ta namen
voli vsaka preporna stranka dva
razsodnika, ki volijo petega pre-
sednika. Pri enakosti glasov od-
loči žreb.

Pri glasovanju razsodnikov,
ako se ne morejo zjediniti, pa od-
loči glas predsednika. Kdor ni
zadovoljen z razsodbo, ima pravi-

V celicah so verski idotje žopet
skakali, plesali in rjovel, dokler
jim ni sapa pošla in so vsled trud-
nosti kot kladje posekali na tla.

— Iz Mehike poročajo, da je
stari krvolok Diaz bil zopet izvol-
jen z ogromno večino predsedni-
kom mehičanske republike.

Ako še presodimo sredstva, ki
so jih Diaz in njemu udani klavei
rabili v volilni borbi, se sploh ču-
dimo, da ni bil soglasno izvoljen
predsednikom. Za Diazem in nje-
govo kliko je pa finančna sila
ameriške republike. Ljudje, kate-
rim so znane razmere, pravijo, da
imajo finančniki z Wallstreeta in-
vestiranih 900 milijonov dolarjev
v mehičanskih podjetjih.

Guggenheimi so absolutni go-
spodarji bakrene produkcije. La-
stujejo vse rudnike in topilnice.
Trust za olje kontrolira proizvo-
dno in pridobivanje gumija. Sou-
thern Pacific železniška družba in
Harrimanovi dediči pa lastujejo
dve tretjini mehičanskih želez-
nic. Trust za sladkor je neomejen
gospodar nasadov sladkorne pese.
Wells Fargo ekspresna družba
ima pa koncesijo za ekspresni pro-
met.

V resnici vladajo ti monopolisti
Mehiko. Diaz in njegovi privrženci
so le golo orodje teh monopo-
listov. Ako bi ne bila resnica, bi
Zdr. države že zdavnej posegle
vmes in storile konec Diazevemu
paševanju.

— Več kot 20 zamorcev so že
vabili, odkar ste se dve duševni
nižli — Jeffries in Johnson pre-
pavali Renu, New. Ljudje, ki so
napadli zamorce, ker je zamorec
Johnson pretepel belopoltnega
Jeffriesa, so duševno propalice naj-
nižje vrste. Napadli so zamorce,
ker so zgubili stave — denar, ki
so ga stavili na Jeffriesa. In to
dejstvo nam dokazuje njih nizko-
no mišljenje v popolni nagoti.

Sploh se pa nikakor ne strinja-
mo z nazorom, ki je zelo razširjen
med Američani gotove in posebne
vrste, da dva profesionalna pre-
tepača reprezentirata dve rasi in da
se sodijo zmožnosti rase po zmagi

enega ali drugega profesionalnega
pretepača.

Za nas so vsi profesionalni pre-
tepači duševne ničle, kot tisti lu-
dje, ki plačajo od 10 do 50 dolar-
jev za sedež v areni, da gledajo
boj dveh siromakov na duhu, ki z
gladiatorsko umetnostjo in do-
vršenostjo obdelujeta drug druge-
ga s pestmi.

— Še bolj kot se gibljejo izuče-
ni delavci v svojih unijah, se gi-
bljejo zadnje mesece delavci, ki se
niso učili rokodelstva.

V Mc Kees Rocks, v Betlehemu
in New Castle so pomožni delavci,
pravi sužnji strojev, vzlic slabi or-
ganizaciji nastopili tako složno in
krepko proti kapitalistom, da so
dosegli lepe vspehe.

V Brooklynu je v tvornici za
sladkor hipno zaštrajkalo 2400 de-
lavcev. Neki priganjač je udaril
delavca. Proti temu surovemu de-
janju sta protestirala dva njego-
va tovariša. Vodstvo tvornice je
pa na to odpustilo vse tri delavce.
Komaj se je vest razširila po tvr-
nici, je takoj ustavilo 800 delav-
cev delo. Zvečer je zaštrajkalo
drukih 800, ki so prišli na ponočni
šiht, v jutro pa zopet 800, ki so
prišli na jutranji šiht.

Še pred leti je bil tak solidaren
nastop neizkušenih delavcev, ki se
rekrutirajo iz vseh narodov, ne-
mogoč. Danes je drugače. Vsepo-
sod se delavci budijo iz duševnega
spanja in se zavedajo, da so ljud-
je, ki imajo do dostojnega človeš-
kega življenja iste pravice, kot
tvorničski priganjači in kapitalisti.

In to je dobro znamenje časa.

— Brzojavno poročajo, da je v
Laičnu v deželi Santug na Kitaj-
skem zopet punt, ker so špekulan-
ti je podražili riž tako visoko, ki
nadomestuje Kitajcem kruh, da
je nižjim slojem skoraj nemogoče
kupiti ga.

To gibanje ni proti inozemcem,
karveč proti kitajskim uradnikom
in domačim milijonarjem.

Zadnja leta sploh vre na Kitaj-
skgm. Vrš se velika revolucija, o
kateri izvemo le posamezne dogo-

ke, ki so pa tako nejasni in pišli,
da je težko o celem gibanju si
predočiti popolno sliko.

Že Maraks je pisal pred 60 leti:
"Ako bodo naši nazadnjaki na bo-
dočem begu pribežali do kitajske-
ga zidu, do vrat, ki vodijo v pri-
bežališče pranzadnjaštva in pra-
konzervatizma, kdo vé, če ne bodo
čitali napis: Kitajska republika;
svoboda, enakost in bratstvo."

Sedanjí dogodki na Kitajskem
pričajo, da se proroške Marksove
besede uresničujejo vsaj deloma,
ker evropski in ameriški kapi-
talisti iščejo za svoje izdelke novih
trgov na Daljnem vztoku, nazad-
njaška Kitajska pa vstaja, se dvi-
ga in raste. Revolucionarna Ki-
tajska je postala danes meso in
kri. V nji divjajo danes gospodar-
ski boji in boj za politične pravi-
ce. Kitajci, nekdanj vzor narod za
nazadnjake vseh evropskih nar-
odov, se danes puntajo in podira-
jo tisočletne zakone, šege in nava-
de. Ponokod jim tudi njih svetni-
ki in mački niso več všeč, med
njimi oživlja narodna misel, sem-
intje pa tudi že delavska razredna
zavest, seveda še v pišli meri.

Ali čas ni več daleč, ko bodo
tudi kitajski delavci umeli zlato
organizatorično priporočbo Karo-
la Marksa: Delavci vseh dežela
združite se!

Kam pojdejo potem kapitalisti
in nazadnjaki?

— Iz Petrograda poročajo, da
je došla iz Tobolska vest, da je
lakota v sibirski guberniji Tobolsk
in Semivalatinsk. Letošnja žetev
ne zadostuje domačinom za hrano.

Najhujše so prizadeti politični
kaznenci, katere je ruska vlada
izgnala v Sibirijo. Domačine varu-
je sibirska gosposka gladu. Poma-
ga jim. Za politične izgnance se
pa ne zmeni živ krst. Na stotine
jih umre gladu.

Ruska vlada res ni izbirčna v
sredstvih, ako je treba vničiti naj-
boljše sinove ruskega naroda. Kar
jih ne pošlje na vešala, jih odpo-
šlje v Sibirijo, da tam umrejo
gladu.

Izjava in pravila

jugoslovanske socialistične zveze
za Ameriko.

Jugoslovanska socialistična zve-
za za Ameriko temelji na načelih
mednarodnega socializma in pri-
poznava program in konstitucijo so-
cialistične stranke v Zdr. drž.

Za jugoslovanske socialiste v
Ameriki pa določa še sledeča pra-
vila, katera so sprejeli in potrdili
delegatje na prvem jugoslov. so-
cialističnem kongresu, ki se je
vršil dne 2. 3. in 4. julija 1910 v
Chicago, Ill.

PRAVILA

1. § Ime, delokrog in sedež orga-
nizacije.

1. Ime: Jugoslovanska socia-
listična zveza za Ameriko.

2. Delokrog zveze se razteza na
Zdr. drž., Kanado in Mehiko.

3. Sedež zveze je v Chicagi.

2 § Namen in cilj.

Namen in cilj jugoslovanske so-
cialistične zveze je organizirati
ameriške Jugoslovane v socia-
lističnih skupinah in klubih, priv-
esti in seznaniti jih potom sistema-
tičnega poduka do pravega poj-
movanja socializma in usposobiti
jih za gospodarski in politični de-
lavski razredni boj.

3 § Sredstva.

1. Zveza snuje skupine in klube
(izobraževalne in politične) in
druga sovrstna podjetja, ki so v
prijugoslovanskemu delavstvu
v Ameriki.

Klubi ali skupine obdržavajo
redne in izvanredne društvene in
javne shode, na katerih se raz-
pravlja o znanstvenih, političnih
in gospodarskih vprašanjih. Snu-
jejo čitalnice, knjižnice in iz-
obraževalne šole. Gojijo lahko

tudi petje, godbo, dramatiko in
telovadbo.

2. Zveza prireja shode s preda-
vanji o gospodarstvu, politiki in
znanosti.

3. Zveza izdaja časnike, letake,
knjige in brošurice, ali pa poma-
ga razširiti iste med Jugoslovani
v Ameriki.

4. V ta namen služijo zvezi me-
sečni doneski članov, čisti prebi-
tek od zabav, prostovoljni pri-
spevki itd.

4. § Članstvo in prispevki.

1. Član zveze zamore biti vsaka
oseba bodi si ženskega ali moške-
ga spola, ako je spolnila 18 leto
in pripozna socialistična načela.

2. Vsak član plača 25 ct. pri-
stopnine in vsaki mesec 25 ct. me-
sečnega prispevka v blagajno
skupine ali kluba.

3. Krajevni klubi ali skupine
pa lahko razpišejo po potrebi po-
sebne doneske.

5. § Krajevna organizacija.

1. Krajevna organizacija se la-
hko ustanovi povsod, kjer je le
pet sodrugov ali sodruginj.

2. Vsaka krajevna organizacija
se imenuje jugoslov. socialistični
klub ali skupina. Posamezni od-
seki pa imajo lahko imena, ka-
keršna si izvolijo.

6. § GLAVNI ODBOR.

1. Vse zunanje in notranje za-
dave jugoslov. soc. zveze za Ame-
riko vodi glavni odbor, ki ima
svoj sedež v Chicagi.

2. Glavni odbor sestoji iz dva-
najst članov, ki bivajo v Chicagi.

3. V ta odbor voli vsaka nardo-
nost (Bolgari, Hrvatje, Slovenci
in Srbi) po tri člane.

4. Volitev v glavni odbor se
vrši potom splošnega glasovanja
v mesecu avgustu vsakega leta.

5. Vsaka narodnost v Chicagi
imenuje pet kandidatov. Tisti tri-

je, ki dobijo navadno večino glas-
ov, se smatrajo izvoljenim.

6. Volitve morajo biti končane
tekem šestih tednov od dne, ko
so bile razposlane glasovnice.

7. Po razglašenem rezultatu se
snide odbor in konstituira med
seboj. Izvoli tajnika, zapisnikar-
ja, blagajnika, a predsednika od
seje do seje.

8. V nadzorni odbor izvoli vsa-
ka čikaška jugoslov. soc. organi-
zacija po enega sodruga.

9. Nadzorni odbor se takoj po
volitvi konstituira med seboj in
nadzoruje delo glavnega odbora
jugoslov. soc. zveze za Ameriko.

10. § O svojem delu poroča na kongresu.

7. § Zvezni donesek.

1. Lokalne organizacije odpo-
šljejo vsaki mesec in za vsakega
člana 5 ct. glavnemu tajniku.

Od tega zneska ostaneta dva
centa v blagajni glavnega odbo-
ra, tri cente pa izroči glavni taj-
nik osrednjemu odboru narodne
organizacije (bolgarski, hrvatski,
slovenski in srbski soc. org.) v
smislu, kot se člani izjavijo, ka-
teri narodnosti pripadajo.

2. Ta donesek se sme vporabiti
le v izvršitev ciljev jugoslov. soc.
zveze.

8. § NARODNI OSREDNJI ODBORI.

1. Trije člani glavnega odbora
ene narodnosti in dva člana, kate-
re izvolijo čikaške narodne socia-
listične organizacije iste nardo-
nosti, tvorijo osrednji odbor za
narodno bolgarsko, hrvatsko, Srb-
sko ali slov. soc. organizacijo.

2. Narodni soc. osrednji odbori
vodijo samostojno, pa v sporazu-
nu z glavnim odborom agitacijs-
ko in organizatorično delo.

3. Narodni soc. osrednji odbori
upravljajo tisk pod nadzorom
glavnega odbora.

9. § KRAJEVNI ODBORI.

1. Vsak krajevni klub izvoli to-
liko članov v odbor, kolikor jih
potrebuje za redno poslovanje.

2. Tajnik zastopa klub v no-
tranjih in zunanjih zadevah. Vo-
di finančne knjige in bira pri-
stopnino in mesečne prispevke.
Sklicuje redne in izvanredne seje
in shode in vodi korespondenco.

3. Zapisnikar vodi zapisnik.

4. Drugi odborniki pa po na-
ročilu kluba izvršujejo svoje posle.

10. § Dolžnost sodrugov.

1. Brezpogojno varovati ugled
stranke, izvrševati veljavne odred-
be zborov, shodov, odborov in za-
stopov.

2. Redno plačevati mesečne do-
neske.

3. Kdor ostane tri mesece z me-
sečnimi doneski na dolgu, se ga
smatra za slabega člana. Izjema
je le v slučaju bolezni in nezgode.

4. Noben sodrug (član) ne sme
pripadati nobeni drugi politični
organizaciji.

11. § Pravice sodrugov.

Sodrugji imajo pravico voliti in
voljeni biti v vse odbore zveze in
zastope.

Sodrugji, ki so v vsem zadostili
svojim dolžnostim, imajo, kedar
utrpe pri političnem delu za stran-
ko kakšno škodo, pravico do mo-
ralne in gmotne podpore iz zve-
zinih sredstev.

12. § RAZSODIŠČE.

Vse razprtije v klubih in zvezi
vztrajno razsodišče. V ta namen
voli vsaka preporna stranka dva
razsodnika, ki volijo petega pre-
sednika. Pri enakosti glasov od-
loči žreb.

Pri glasovanju razsodnikov,
ako se ne morejo zjediniti, pa od-
loči glas predsednika. Kdor ni
zadovoljen z razsodbo, ima pravi-

co apilirati na glavni odbor. Naj-
višja instanca je kongres.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Mirobilnost: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta. Opisi po doporoki. Pri spremembi besedila je poleg novega naznaka tudi STARI naziv.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slav Workers' Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Frank Podlipce, President; John Petrich, Secretary; Frank Jančič, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year. ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

Človek v zraku in njegove žrtve.

Zrakoplovba — letanje po zraku z aeroplani ali letalnimi stroji in baloni, — ktera je v zelo kratki dobi napredovala s sijajnimi koraki, je zadnji čas zahtevala nekaj več človeških žrtv. Drzen nemški zrakoplovec se je ubil za eno s štirimi drugimi osebami, ko je z balonom padel na zemljo in par dni po tistem je jednaka usoda zadela znamenitega aviatika na Angleškem.

Med ljudmi gotove vrste — kateri na varnem radi zabavljajo čez vsak napredek — so ti nesrečni dogodki vzdignili dokaz prahu. Pravijo, čemu je potreba, da ljudje silijo v zrak in s tem vagonjo svoja življenja. Čim več je zrakoplovec in letalnih strojev, tem več da bo nepotrebnih nesreč. Nek katoliški list v državi Ohio je celo bleknil bedasto, da "bog ni namenil ljudem, da bi letali po zraku, drugače da bi jim bil ustvaril peruti."

To so ljudje tiste vrste, katerih predniki v mišljenju so ravno na ta način pred sto leti zbijali norce iz lokomotive, ki se je tisti čas prvič pojavila. Rekli so, da je železnica hudičeva iznajdba. Ravno glasoviti francoski državnik Thiers, kterega dandanes katoliška duhovščina tako rada citira (s lá "Amerikanski Slovenec"), je dejal, da železnika lokomotiva, je navadni humbug, ki se nikdar ne obnese. Po nazorih tistih ljudi, ki s ož davno pozabljeni in pa po nazorih dotičnega časopisa v Ohio — "Catholic Universe" —, kteri na sramoto izhaja v 20. stoletju, ni bog namenil ljudem niti železnice, drugače bi jim bil ustvaril namesto nog — kolosa!!!

Da smo mi socialisti, kot prijatelji vsakega resničnega napredka, povsem drugega mnenja, je samoumevno. Kljub temu, da je človeštvo življenje dragoceno, je dragoceno nad vse, — vendar so žrtve zrakoplovbe v primeri z velikansko idejo stvari same jako majhne. Letalni stroji, dasi še jako pomanjkljivi in takorekoč še v povojih svojega razvoja, pomenijo novo dobo za človeštvo; pomenijo velikansko revolucijo, popoln preobrat prometa in potovanja. Jaz n. pr. trdno verujem, da v petdesetih letih bo ves svetovni promet, tovorni in osebni v zraku. Čez kontinente in morja bodo živali aeroplani, noseči potnike in tovor. Bodoči človek bo lahko v par dneh obletel celi planet. To ni utopija, prijatelji, niti sanjavo proroštvo. Fakt je, ki že danes trdno temelji na dosedanjih poizkusih zrakoplovbe. Drugi dokaz nam je za preteklost, zgodovina. Če bi bil kdo samo pred sto leti — kar je jako kratka doba nazaj — rekel, da bo mogoče v 40 dneh napraviti pot okrog naše zemlje, bi ga bili pomilovali, čes, temu se je zmešalo. Danes je to mogoče! Dalje: Če bi bil kdo pred 80 leti povedal, da bo vlak lahko enkrat prevozi sto milj na uro, bi mu rekli, da ga luna trka. Danes vlak z lahkoto lahko prevozi sto milj na uro, ako ima strojevodja prosto roko. Ako torej danes vlak prevozi to daljavo v eni uri, zakar je pred sto leti običajni voz s parom konj potreboval skoro celi mesec, ne smemo li

potem z gotovostjo trditi, da bo bodoči letalni stroj preletel isto daljavo v eni sami minuti? Gotovo! Človeški um — ta bog vseh bogov, krona in triumpf milion in milionletnega razvoja — gre naprej, naprej!

In — da se vrnemo k stvari — za to velikansko idejo, premagati zrak, bi se ne človek žrtvoval? O, žrtve bodo. Veliko zrakoplovec je že žrtvoval zdrave ude in življenja in mnogo, mnogo se jih bo še žrtvovalo, predno se letalni stroj dokraja ne izpopolni. Vsaka nova ideja je zahtevala svoje žrtve. To je že kakor v naravi. Prvi čoln, kterega je primitivni človek porinil v vodo, je gotovo imel svoje žrtve; in bilo je nebroj žrtv, predno je človek premagal morja in oceane — šele s parnikom. In koliko žrtv so tirjalci in še tirjajo stvari, človeške iznajdbe in ustanove, ktere niso in niti ne koristijo najmanj ljudstvu vobče. Na primer: vojne. Koliko milionov in milionov ljudi je že poginilo, samo zato, da je talioni človek obdržal svojo železno pest nad tlačanimi narodi.

Končno: da vzamemo stvar iz razrednega stališča: ali nima dandanes, kakor v preteklosti vsako leto nepretrgoma svoje žrtve? Delavci umirajo dan za dnevom v tvornicah, rudnikih, na železnicah itd. Sijajne in neboščne palače požro mnogotero proletarsko življenje, predno so dogotovljene in opremljene z vsem komfortom in bleskom za bogataške lenuhe; potrebna ruda in dragoceni premog je poškrbljen z delavčevimi krvjo, predno ga dobimo v porabo; giganti stroji, dolgi tuneli in strmi mostovi čez reke in globeli gnjetejo in morijo delavce predno so dovršeni. Na tisoče in tisoče zdravih in krepkih ljudi zaglavi vsako leto na železnicah, pouličnih karami, v premoškopih. In čudno: nihče se ne zmeni zato! Ni kriki, ni protesta! In vendar umirajo ti ljudje — dasi vsled krivičnega sistema najmanj 90% prav po nepotrebnem — za dobrobit družbe; umirajo, vstvarjajoči produkt, velike in koristne naprave, ki danes se služijo privilegiranimu razredu, in ktere bodo v bodoče služile v splošno dobro cele človeške družbe.

Ako je torej zrakoplovba napačna in škodljiva, samo zato, ker izpostavlja v smrtno nevarnost aviatike, ali ni potemtakem milijonkrat bolj napačen in škodljiv ves današnji kapitalistični sistem proizvodnje, kteri dannadan sistematično mori produktivne ljudi? Če je treba vsled tega zavreči aeroplan, tedaj bi se bila morala zavreči tudi lokomotiva, ko je prvič povozila človeka. Vsi moderni stroji, ki trgajo človeške ude, bi se morali zagnati na smetišče, in ljudi bi se moralo vrniti k nekdanjemu počasnemu proizvodjanju naroke. Kje je logika!

Pribito je, da zrakoplovec, kteri je v resnici za stvar, bodo ali nemoteno naprej — preko svojih mrtvih tovaršev, kteri so se ponesrečili. Delali bodo poizkuse in izpolnjevali letalni stroj od stopnje do stopnje, dokler do kraja ne premagajo zrak, dobro vedoči, da bo še mnogoteri izmed njih dal svoje življenje, predno bo aeroplan ali balon dovršen in varen za zračna pota. Bodoči ljudje pa, ko se bodo brez skrbi vozili po zraku, kakor se mi danes vozimo z vlakom ali električno karro po tleh, bodo se hvaležno spominjali prvih aviatikov, kteri so dali svoja življenja za veliko stvar, ki bo še le njim, zanamcem, donasala pravo korist. Cela bodoča kolektivistična, socialistična družba se bo hvaležno spominjala boriteljev naše dobe, boriteljev za vsestranski napredek in sistem splošnega blagorja, med tem, ko danasnja, sodobna zločinska kapitalistična družba ne pozna nobene hvaležnosti za sodobne, žrtvujoče se proizvajalce bogastva.

Vsak zrakoplovec, kteri žrtvuje svoje življenje za stvar, je junak, ki zasluži večji spomenik, kakor pa kakšen Napoleon ali pa Radecki. Junak je zato, ker smatramo letalni stroj za važen in mogočen faktor bodočnosti, kljub temu, da je danes v svojem pojavu le še igrača, k večjemu šport.

M — k.

Socializem bo odpravil podzemeljska stanovanja, otroško delo, prostitucijo (trgovina z belimi sužnjicami) in vojno.

Dopisi.

Glencoe, Ohio.

Cenj. uredništvo "Proletarca"!

Mislím, da še nimate mojega dopisa v uredniškem košu ker se tako redkokrat oglašim in tudi upam, da mi tega ne zapodite v koš. — Tukaj še vedno štrajkamo v premoškopu, v katerem smo zaposleni. To je že naš šesti štrajk po novem letu. Seveda, drugi so bili le po par dni. Zdaj pa štrajkamo že en mesec, pričakujemo pa, da gremo v kratkem zopet delati. Drugih pet štrajkov smo zmagali in tako bomo tudi zdaj, ker stojimo trdno in ne gremo prej delati, dokler ne dobimo kar zahtevamo. Delodajalci se hočejo od jeze razpočiti, kričijo, skačejo in grozijo delavcem z zaporom, s sčeki in da smo lokalni charter zgubili. "Drugi teden začnemo s sčeki delati". Tako se sliši od njih, mi delavci se jim smejemo in jim pravimo: "You go head get your scabs" in to jih še bolj jezi. Mislím, da sčebov ne bodo skušali dobiti, ker so že enkrat pred par leti privlekli precejšno število sčebov a niti jednega niso dobili iz postaje. Ko je vlak imel priti, je že tukajšnje ljudstvo dobilo brzavoj iz Bellaire, O., da pridejo sčeki. Ko je vlak prišel, je ljudstvo zastražilo postajo in ni pustilo nobenega sčeba iz postaje. Rekli so jim zavedni delavci, da ako hočejo imeti zdrave ude, naj se takoj vrnejo z drugim vlakom nazaj odkoder so prišli. Seveda sčeki osramočeni, preplašeni, od strašnega upitja in ploskanja z rokami, so se mogli s tem potolažiti, da so se srečno vrnili nazaj v zavetje sčebov, to je v W. Va. Mislím, da ni nikjer toliko štrajkov, kot ravno v tukajšnji okolici: Bellaire, Bridgeport, Martins, Ferry in Steubenville; prvič zato, ker so delavci dobro organizirani in se ne pustijo delodajalcem preveč jeziti. Drugič pa zato, ker delodajalci vidijo, kako delavci na drugi strani reke Ohio River v W. Va. ponižno prenašajo vse, kar jim naložijo, ker se nočejo organizirati. Nekateri kapitalistični klečelapeci nazivljejo zavedne delavce anarhiste. Pred enim letom, ko je bil štrajk v Martins Ferry, O. je tukajšni county sheriff H. S. Amrine zahteval milico od države, katero je tudi takoj dobil. Ta klečelaplec je lto pred tem prosil okrog delavcev, da bi glasovali za njega in jim je obetal, da bo on vedno stal na strani delavcev; takoj, ko je prvo priliko dobil, je bil pripravljen moriti delavce. Zato malo množino štrajkarjev je zahteval 1500 vajakov, ktere je naravno tudi takoj dobil od kapitalistične vlade. Ko so prišli vojaki, so se začudili, zakaj so poklicani v ta kraj, kjer je ljudstvo mirno in ne krahja drugega, kakor za vsakdanje potrebe. Vojaki so prišli v nedeljo zvečer v Bridgeport, drugo jutro so se pa večinoma vsi odpeljali nazaj odkoder so prišli. Kar jih je pa še ostalo, so se sprijaznili z tukajšnjimi ljudmi in so izpovedali, kako se jih je ščuvalo proti tukajšnjemu ljudstvu. Ko so bili na potu za sem v Bridgeport in Martins Ferry, se je njim reklo, naj se čuvajo, ker so sami anarhisti tukaj. Zagotovljen pa sem, da kar je delavcev, so nasprotniki anarhizmu zato, ker so socialisti. Je prav majhno mestce, pa je oddalo nad 500 socialističnih glasov ob času volitve. Vsak človek, kteri ima količjak zdrave pameti bi moral razumeti, da socialisti so nasprotniki anarhizmu. Mi vemo, da bi lahko vse dosegli z volitvami, ako bi delavci ne volili samo kapitalistov in njih klečelapcev.

No, druge volitve za predsednika svobodne Amerike, bodo imeli ljudje zopet lepo priliko voliti lepega lovea, kteri bo tudi najbrž izvoljen od kapitalistov, njih klečelapcev in drugih nezavednežev in nasprotnikov naše delavske unije. To je Mr. Roosevelt, ki je več kot letodni se vozil po svetu in vžil, kar je najdražjega, videl je vse, samo delavca ne. Veliko se je čitalo o njem, kod hodi in kaj govori, a nikdar se ni spomnil na ljudstvo, katero se trpinči na svetu. Zakaj bi ta sveti medved, ki ima toliko časa, ne šel pogledat enkrat tudi premogarje, kadar smo pri delu, videl bi, kako moramo živeti dim, druge nezdrave zrake in biti v nevarnosti kot vojak v vojskem času, kteri nič ne

ve, kdaj zgubi svoje življenje in dočaka konec teh muk.

Pozdrav na vse zavedne socialiste po tej kapitalistični Ameriki. Math. Tušek.

Chisholm, Minn.

Cenjeni urednik!

Tukaj imam zopet nekoliko vrstie, kajti sodrugi našemu mestu spadajoči so se nekako spozabili poročati o kakšni koli stvari v list "Proletarec", dasi ravno vedo, da je to najboljši socialistični list, kteri nam prinaša obilo gradiva in poduka. Prinaša tudi poročila o zmagi in napredku socializma iz vseh krogov sveta.

V drugem oziru se pa tukajšnji sodrugi še vedno držijo svojega gesla. Vzrok temu je družbeno druhal kapitalistov, kateri z ostudno močjo v imenu milionov pristiskajo uboge rudarje in jim provzročajo krvave žulje tako, da je marsikateri že sploh nezmožen za pisavo.

Večina so temu krivi tudi od kompanije nastavljeni pazniki in nadzorniki, to so tisti, kteri v marsikaterih tukajšnjih rudnikih odjemljejo poldnevni zaslužek ako kteri izmed delavcev prisope k lestvici eno minuto pozneje, dasi-ravno imajo omenjeni delavci svojo pogodbo. Vsi ti in enaki v resnici mislijo, da je milijonar njih bog; organiziran delavec misli pa čisto nasprotno. Vsem tistim bi bilo treba električne razsvetljave ob solnčnatem dnevu, da bi videli i nspoznali svojo zmoto in krivo pot.

Delavci, rudarji v okolici, le pomislite, koliko je vaših žuljev v vsakem stoek pile - ju, koliko ton rude pride po vspenjači v jednom mesecu ven, za katero vi ne dobite plačila niti centa.

Ravnokar sem slišal novico od rudarja, zaposlenega v rudniku Shenango. Bila je četvorica skupaj. Kakor po navadi delajo širje na eno pogodbo, dva po dnevi in dva v ponočnem času. Tem štirim so dotični priganjaci zabičali in obljubili en dolar za vsak napolnjeni rudniški vagon, pa ako jih napolnijo tudi trideset na dan. Dotični rudarji so delali celi mesec in seveda, tudi dolgo časa že prej, omenjeni možje so pa ob času svete plače potegnili plačo po dva dolarja na dan, dasiravno so napolnili povprečno 15 vagonov po dnevi in enako po noči. Pomislite delavci, ali ni to krivica in krutost kapitala, kteri ne misli drugega, kakor skupsti one, kateri jim delajo milijone.

Še en slučaj blaznosti kapitalistov. Neki Mike Goodfried, general superintendent, vpsojen pri Oliver Iron Mining Co., je dobil namreč razbito canto pri kompaniji in predno so revni delavci zvedeli to, je šel prebrisani Miha okoli rudnika v spremstvu dveh hlapcev s pridiganjem, da ima Miha dopust, ter da potrebuje denarja. Omenjenemu Mihi ni bilo zadosti dobivati tisočake letne plače in jih metati na kup prejšnjega leta, marveč hotel je poskusiti svojo srečo, kar mu pa ni izpovedalo prineslo kot sramoto.

To naj zadostuje za danes. Pozdravljam vse sodrugi in čitatelje lista "Proletarca" in mu želim veliko uspeha.

N. M. Vukšinič.

Chisholm, Minn.

Cenjeno uredništvo!

Prosim dovolite mi nekoliko prostora v našem delavskem listu, da nekoliko opišem tukajšnje delavske razmere. Kar se tiče dela ga je dovolj povsod in še celo preveč, kajti delati moramo kakor črna živina, plačajo pa nam tukajšnji železni baroni, kolikor se jim poljubi, ker tu delavci nismo organizirani. Kedaj bode tu drugače? Menda nikoli, kajti premalo se zavedamo tu svojih pravic, katere imamo kot delavci in sploh kot človek. Seveda je tudi tukaj nekaj zavednih delavcev ki neumorno agitirajo za socializem, ker le ta je sposoben zboljšati sedanji človeški sistem. Toda to je silno mučno delo, kajti dopoveduj nekaterim ljudem še toliko, stavi-li ti bodo vedno eno in isto upr-sanje: ja kako bomo pa delavci živeli, ako ne bode kapitalistov, in ako mu prav dopoveš in prepričaš, rekel bo zopet: ja kaj bo-deš pa napravil ti sam, dva ali trije, ko pa drugi nočejo nič slišati o tem. Ravno to je tista točka, ki zavira razvoj socializma. Čemu pomislekov za stvar, za ka-

tero veš, da je pravična. Čemu izgovor: ker nočejo drugi pristopiti, pristopi sam v naše vrste in kakor je pridobil tebe tvoj sodelavec-socialist, tako pridobi tudi ti drugega in kmalu bomo šteli močno armado ter bomo lahko nastopili boj za svoje pravice in na ta način bomo tudi zmagali, kajti v slogi je moč, posebno v združenih delavcih. Od njegovih žuljavih rok je odvisen celi svet. Zmaga delavcev je gotova kajti tako ne more iti več dolgo dalje. Ko se nam spolnijo naše zahteve, potem bomo se le resnično uživali sad svojega truda. Naprej z geslom vsi delati pa tudi živati.

S socialnim pozdravom

John Klun.

Hillsboro, Ill.

V članku o štrajku premogarjev v državi Illinois (Ilinoj) z dne 5. julija v "Proletarcu" sem čital: delavci vseh dežela združite. Zlate in krasne besede so to. Džef smo še, da bi uresničili ta nauk.

Premogarji smo organizirani v strokovni organizaciji, ki je poznata pod imenom U. M. W. of A. (Združenji ameriški premogarji.) V resnici smo pa nezdruženi. Mesto, bi zaštrajkali nakrat in povsod, pa štrajkamo le v nekterih državah. Tudi v Illinoisu dela že tretjina štrajkujočih, ker so lastniki premogokopov priznali zahteve štrajkujočih premogarjev. Taka taktika bo izvajala končno zmago, pa še le po hudem in več mesecev trajajočem boju.

Ako bi bili vsi složni, zmagali bi prvi teden. Včasih bi še štrajkati ne bilo treba, ko bi delodajalci videli, da smo složni.

Tudi naši izvoljeni glavni odborniki so pristaši raznih političnih strank. Imamo socialiste, pa demokrate in republikance. Tudi tukaj je treba več sloge. Kedar so volitve, naj se voli odbornikom pristaše delavske stranke, to je socialistične, ne pa republikance in demokrate.

Z združenimi močmi je lahko zmagati. Posamezniku se je pa težko boriti in izvojevati zmago.

Pozdrav vsem čitateljem "Proletarca".

Ilinojški premogar.

Kdo je sodrug?

To vprašanje smo že slišali neštokrat. Kar prevečkrat že. Jaz bi odgovoril nanj takole:

Če hočeš veljati za sodruga, pomisli naslednje:

1. Spoznavaj in poznaj program stranke;
2. Podpiraj stranko moralno in materialno;
3. Podpiraj in čitaj, pa tudi razširjaj strankino časopisje in strankine ideje ter nje slovstvo;
4. Pripadaj politični, in če le moreš, strokovni in gospodarski organizaciji ter deluj v njih za namene organizacij;
5. Ne neti med organizacijami, njih deli in člani sporov ali nezaupanja, pač pa zbujaj v njih solidarnost in neomajno medsebojno zaupanje;
6. Ne opravljaj in ne obrekuj funkcionarjev kakor tudi sploh ne ljudi in niti ne smeš dela sodrugov ali strankinih zaupnikov, ki so ga opravili v dobri veri, pač pa jih podpiraj pri delu; ne dopuščaj pa, da bi se kršil program ali organizacijske določbe;
7. Ne hvali sam sebe, ker s tem zbujaš opravičen sum, da imaš drugačne namene, kakor ti jih je organizacija prisodila in jih kažeš;
8. Delaj sam, pa dovoli delati tudi drugim in jih podpiraj v dejanju in s svojim svetom, če je treba;
9. Če opaziš napake, svetuj, toda svetuj tam, kjer je mesto za to;
10. Svari vse tiste ki se jih ogibljejo, ki jemljejo ugled organizacijam, ali potrebno in primerno zaupanje njih zaupnikov, ne podpiraj osebnih spletk;
11. Spoznavaj politično in strokovno organizacijo ter se ravnaj po njenih organizacijskih določilih;
12. Deluj po organizacijskem načrtu in podpiraj s tem sistematično delovanje in ne daj se podkupiti z obljubami ter ovirati delovanje organizacij s podtikanji in neprimernimi in nepristojnimi zahtevami.

Če storiš, oziroma spustiš vsaj to, da si daš odgovor lahko sam — a jaz nimam pravice soditi tebe — naj te sodi stranka.

IZ STRANKE.

V Alabami so ustanovili zadnji mesec več novih lokalnih klubov. Tudi v državi Colorado se množijo lokalni klubi.

Sodr. Bental, tajnik za državo Illinois poroča, da organizacija narašča in je upati, da pri jesenskih volitvah zmagaajo naši kandidati za ilinojski postavodajno zbornico v nekaterih industrijskih krajih.

Bivši član soc. organizacije W. W. Owens je delal kot sčeb ob času stavke voznikov v Portland, Oregon. Radi te lumparije ga ni smatrati več sodrugom.

Za državo Illinois je izvoljen tajnikom sodr. J. O. Bental, odbornikom pa sodr. James H. Brower v Jolietu, Adolf Germer v Belleville in May Wood Simons v Chicagi.

Novoustanovljeni slov. soc. klub Slovenija št. 20. bo imel svoje redne mesečne seje vsako 3. nedljo v mesecu ob pol treh popoldne. Seje se vršijo v dvorani Antona Hvalica 717 Warman Ave.

Organizator V. Sroj.

Tajnik F. Godina W. Pearl St.

Listu v podporo.

Lorain, Ohio.: Ker se je izrazil par dni pred slavnostjo 5 et; da slov. nar. podp. društvo Bled ne sme v cerkev 5 et; ker ni šlo 5 et; ker so pri Bledu le rim. kat. 1 et ker je srbski pop jih pustil v cerkev, so zdaj vsi pravoslavni 8 et; ker je "fater" prošil Adama in Evo 5 et; da bi Srbe spreobrnila v našo cerkev 5 et; Kakor je rekel, da bi se vsi pravoslavni pridružili naši trumi in vojski sv. cerkve 13 et; ker jih vabi, da bi dobil več denarja 2 et; ker je stal na balkonu in gledal korakanje društev 5 et; videvši mnogo ljudi, je bil vesel — odpadla mu je knjiga 5 et; ker je v cerkvi povedal najprvo, da bo kolektal 5 et; ker se je spomnil pobirati denar mesto maševati 10 et; videvši poln pehar denarja, se je smehljaj ljubeznjivo 25 et; ker je njegov pomagalec hodil, kot bi ga nekaj tiščalo v grlu 10 et. Skupaj \$1.25.

Glencoe, O. Matej Tušek 25 et; ker sem spal dne 13. junija, ko so pobirali za "Proletarca" 25 et.

Johnstown, Pa. Socialisti po pikniku 75 et; J. Draksler 25 et; M. Udovič, ker smo bili veseli na istem 25 et; J. Kocijan, mesto da bi se vpisal v C. M. družbo, darujem v korist delavstvu 25 et; A. G. ker so me nagovorili za vstop v isto družbo in sem dal 25 et, popraviu zdaj svojo zmoto in dam "Proletarcu" 25 et; A. S. za vse sem socialist 50 et; J. S. ker nisem Cirilovec 25 et; M. G. ker so Johnstownski sodrugi preveč navdušeni za cirilmetodarijo 25 et; M. Pečjak, ker sem pričakoval bolj-ših govorov v korist delavstvu na pikniku 25 et; J. Kermavner, ker se strinjam s socializmom 25 et. Skupaj \$3.25.

Waukegan. Varšak, ker sem slabo večerjal 35 et; J. Mahnič, ker je brat dal vsem večerjo, le meni ne 20 et; R. Hren, ker so me socialisti izvolili za predsednico zabavnemu in veselemu omizju 20 et; M. Kastrun, ker so nas v Waukeganu sprejeli gostoljubno 25 et; Fr. Stonič, ker agitiramo za socializem 25 et; Ana Mahnič, ker je Ribničan prišel prepozno 20 et; Varšak, ker so mi postregli z dobro večerjo 10 et; J. Z., ker je Ribničan pel "fovš" Strune mlo se glasite 10 et; F. Hren, da bi Ribničan zapel ribniško 10 et; B. Mahnič, ker smo Ribničana dobili v Waukegan 20 et; Globa Ribničanu 50 et; dvopičje 50 et; ker ga imenujejo vsi Ribničana, pa ni Ribničan 25 et; J. Grile, da bi bilo Ribničanu konec in prične zabava 20 et; Radovan, da bi se vsi spomnili Kenoshe 25 et; Varšak, želeč, da bi se Slovenci zavedali, da je "Proletarec" na pravem potu 25 et; ker bodeta br. Kerže in Zavertnik govorila na pikniku dr. "Sloga" št. 14. S. N. P. J. 25 et; ker sem doma z visokih hribov pa sem navdušen in zaveden socialist 25 et; R. Hren, ker smo zamedili parnik 5 et; J. Mahnič, ker je čikaški soc. klub prišel v Waukegan 25 et; B. Mahnič, ker je "Edelweis" pivo boljša pijača 25 et; ker sem dobil najbolj hladno pivo 25 et; ker se je brat Krže zahvalil za gostoljubnost 25 et; J. Blažič predlaga, da se preide na dnevni red in prične z govori 25 et; prebitek sklada za veselo omizje 50 et. Skupaj \$6.20.

Iz delavskega sveta.

— 4500 železničarjev na Grand Trunk železnici, ktera vozi iz Chicaga severno čez Canada do Portland, Maine je zahtevalo zadnji teden. Železničarji zahtevajo, da se jim sedanja plača poviša za 18 odstotkov.

— Western Federation of Miners (Zapadna Rudarska Zveza) je imela svojo letno konvencijo zadnji teden v Denveru, Colo. Predsednik Charles Moyer je v svojem otvorilnem govoru priporočal, da naj prične federacija s politično akcijo v novima državama Arizoni in Novi Meksiki, kjer je delavstvo ravno v vročem boju za novo konstitucijo. V načrtu za ustavo, ki se predloži državljanom omenjenih dveh držav na glasovanje, je namreč nekaj drastičnih točk, za katere se v mejah današnje družbe bore socialisti: osemurni delavnik, odkodnina za ponesrečene delavce, preklic, iniciativa, referendum, jamstvo bančnih zavodov in točka, ki brani državnim sodiščem vtikati se potom "injunctionov" v delavske boje. Moyer urgira, da naj delavstvo, ki je v Arizoni in Novi Meksiki organizirano večinoma v W. F. of M., napne vse sile, da se te točke v ustavi sprejmejo. Kapitalisti se naravno protivijo tem točkam nove ustave.

— V Španiji proti generalni štrajku organiziranega delavstva. V rudniškem okraju Bibboa je v soboto ostavilo delo 15.000 rudarjev. Drugi delavci se jim pridružujejo. Kapitalisti zahtevajo, da vlada razglasi obsedno stanje v štrajkarskih okrajih; vlada se je pa za enkrat premislila in ne mara razglasiti vojaškega diktatorstva.

— Na Francoskem se pripravljajo na štrajk strojevodje in kurjači na vseh železniških progah. — V Claridge, Pa., je neki pijani deputy-šerif zadnji teden ustrelil štrajkujočega premogarja Jakoba Putlera. Slednji je na mestu obležal mrtev. Umor se je izvršil brez najmanjšega povoda. Putler je šel s par tovariši po cesti, nakar jih je srečalo sedem deputyjev in eden izmed njih je prišel brez vzroka streljati. Morila so zaprli.

— V Chicagu ne bo letos parada na "Labor Day". Tako je zaključila čikaška delavska federacija. Pri glasovanju je 58 organizacij glasovalo proti paradi, a sedemnajst pa, da se vrši parada. Tako je prav. Zopet lep dokaz, da se ameriške unije vedno bolj bližajo svojem razrednemu stališču. "Labor Day" je praznik, ki ga je naredila kapitalistična vlada za nezavedne delavce. Vsak sveden delavec mora torej tak "praznik" prezirati.

— American Steel Wire Company je v svoji tvornici v Waukeganu, Ill., odredila, da se v polnem času ne bo delalo ob sobotah. Delavci da lahko naredijo v petih dneh ravno toliko kakor v šestih če imajo počitek dva dni v tednu. (Ali je to resnica?)

— Centralna delavska unija v Bostonu, Mass., posnemajoča socialistično upravo v Milwaukee, je sprožila agitacijo za javne perilnice. Unija zahteva od župana in mesta uprave, da mesto zgradi obširne in sanitarne perilnice, ki imajo biti mestna lastnina.

MILWAUKEE.

— 25.000 oseb je posetilo veliki piknik socialistične stranke v Pabst parku predzadnji nedeljo 17. jul. Na tem pikniku se je demonstriralo moč in vpliv socialistov, odkar upravljajo mesto Milwaukee. Vdeležili so se ga delavci iz vseh krajev države Wisconsin; iz Chicaga je pripeljal goste poseben parnik. Silni množici sta govorila župan sodr. Seidel in pa sodr. Wm. A. Jacobs, kandidat za gubernorja za državo Wisconsin.

— Stranka v Milwaukee je prišla izdajati nov teden "The Political Action". List je izključno namenjen soc. volilni kampanji za jesenske volitve, ki bodo brez dvoma prinesle nove vspehe in zmage za našo stranko.

SISTEM.

— Po uradnih statističnih podatkih med državne trgovske komisije v Washingtonu, D. C., je bilo v poslovnem letu 1909 na ameriških železnicah usmrčenih

8722 oseb in 95.626 ranjenih. Med temi je bilo usmrčenih 253 in ranjenih 10.311 potnikov; povoženih na tihrih je bilo čez 4000 oseb; o stali ponesrečeni so vslužbenici, vposleni na vlakih in železniških progah. Divje in krvavo operiranje železnic v Zed. državah je pa prineslo železniškim kraljem v istem letu \$320,890.830 dividende. 8722 ubitih, 95.626 ranjenih in pohabljenih — 320,890.830 dolarjev krvavega profita! Tak je sistem svetega privatnega lastništva! — Vseh vslužbenec, vposlenih na železnicah v republiki je bilo 1,502.823.

— Centralni statistični odbor v Petrogradu poroča, da samo 21 odstotkov prebivalstva v Rusiji zna čitati in pisati. Devetinsedemdeset oseb izmed vsakih sto ruskih prebivalcev ne zna čitati niti pisati. Tako so razmere v Rusiji, kjer varuje mogočni batjuška, kronani mesar. Seveda, take ljudi je lahko — vladati. Molitvice in "Živio car!" jih že naučijo na pamet, a drugega jim pa ni treba znati! Vzvišen je sistem tiranstva in poneumnevanja!

KONVENCIJA ZAPADNE RUDARSKE ZVEZE.

V Denveru, Colo., je otvorjena 18. julija osemnajsta redna letna konvencija mogočnega rudarske organizacije na zavođu Zedinjenih držav Western Federation of Miners. Sešlo se je 175 delegatov, kateri reprezentirajo okrog 70.000 članov zveze. Konvencija bo trajala najmanj dva tedna.

Charles H. Moyer, predsednik organizacije, je v svojem otvorilnem govoru naglašal predvsem, da se mora W. F. of M. čim preje združiti z organizacijo premogarjev, United Mine Workers of Amerika, kakor tudi z unijo jeklarskih in železarskih delavcev; nadalje, da se mora zveza politično boriti za delavski načrt nove ustave v novima državama Arizoni in New Mexico; ustanoviti se mora obrambni sklad najmanj milijon dolarjev, za katerega naj bi vsak član prispeval jednovni zaslužek; zveza naj posveti posebno pozornost rudarjem tujegovorečih narodnosti, katerih je dobra tretjina med člani W. F. of M., a vsled nezmožnosti angleškega jezika ne morejo biti v tesni zvezi z ostalimi tovariši, zato je neobhodno potrebno, poslati v take kraje organizatorje njih lastne narodnosti.

Konvencija bo razpravljala tudi v dolgem in mučnem štrajku v rudniškem okolišu Black Hills, So. Dakota.

Nezavedni ameriški delavci se včasih posmehujejo Evropejcem, češ, kako da so neumni, ker zida jo kraljevske palače in vile in vzdržujejo celo armado raznih plemenitih bogatinov. Ali so ameriški delavci kaj boljši? Nič! Ne gradijo li tudi slednji najfinejše palače ameriškim denarnim kraljem in ne vzdržujejo li s svojim ogromnim produktom cele armade lenuhov - kapitalistov, ki se le po naslovu ločijo od "plemenitih" zajedačev v Evropi? Vi nezavedni ameriški delavci ste še ravno tako zakresani — ali pa še bolj! — kakor so nezavedni delavci v starem svetu: jedni in drugi poljubuje čevlje gospodarjem; razločka pa ni, naj ima dotični boss krono in tron ali pa milijardo dolarjev in celo mesto fabrik. Lahko je najti pezdir v očesu svojega brata, toda celega hloda v svojem lastnem očesu pa ne vidite. O, vi milioni mezdnihi sužnjevi v "deželi svobode", kakšna slepota se vas še drži, drži!

— V ameriški republiki imamo tudi zakon zoper ponarejanje živ. V zvezi temu pa kapitalistični lumpje, katerim je groš več vreden kot človeško življenje, ponarejajo živila, da je joj.

slovnega Arpadoveca na ogrski tron. Posrečilo se jima je res, dobiti množice kalinov, ki so znašale denar v njih blagajno. Ko so pa blagajnika družbe postavili zaradi velikanskih goljufij pred sodišče, je prišel tudi Dupray de la Maharie v zapor in je dobil sedem let ječe. Crouy Chanel je hotel pobegniti, pa so ga prijeli in vteknili za tri leta v ječo. To je bilo leta 1866.

Šele leta 1875, je prišel Dupray zopet na dan. Imenoval se je Regnaut in je živel kot agent za lekarniške potrebščine. Pozneje je šel v Rim, kjer je bil obsojen radi nedovoljenega zdravljenja. Leta 181 pa se je vrnil v pariz in je tukaj ustanovil društvo, kateremu je nadel ime "Gospodarska roka cerkve."

S to ustanovitvijo so se začele velikanske sleparije. Jasno ni nikjer povedano, kakšen namen da ima ta družba. Ampak med štiri mi očmi bolj "skrivnostno", je Dupray de la Maharie naivnim backom večkrat dejal, da je naloga družbe, papežu vrniti izgubljeno posvetno gospodstvo. Backov, ki so verjeli to čudno iztorigo, pa je bilo vedno dosti. Znano je n. pr. da je dal nekdo sleparju 150.000 frankov, drugi 300.000; doneskov po 20.000 in 10.000 frankov je dobival vse polno.

Pri preiskovalnem sodniku se je oglasil neki Hutinek, ki je dal 150.000 frankov, noče pa tožiti, ker je "prepričan", da je Dupray poštenjak in da so njegovi nameni čisti.

Neki duhovni, monsinjor Sisson je leta in leta nesebično pomagal Duprayu in mu je privabil ogromne svote. Zadnja leta ni imel nič drugega kakor neznanost penzijo, 50 frankov na mesec od nadškofa in še od tega je dejal doneske za "Gospodarsko roko cerkve".

Dupray sam se je rad bahal, da ima zveze s papežem in je trdil, da posreduje te zveze neki benediktinec Webel, katerega menda sploh ni. Ogoljufani Kutinet pa verjame tudi to pravljico, ker mu je Dupray nekoč pokazal oddaleč neznanega moža, češ, to je moj posredovalec pri papežu. Seveda ni bil Hutinet tako pogumen, da bi bil neznanca kaj vprašal, kaj in kako. Sisson pa je verjel, da je Dupray sin papeža Pija IX. Seveda je tudi to pripovedoval le popolnoma zaupno, kdo je njemu povedal to "tajnost" je neznan.

Sedaj premišljuje Dupray v zaporu svojo "veliko nalogo" in slišali bomo, kaj poretke francoski porotniki "Gospodarski roki cerkve" in prerojevanju papeževe posvetne vlade. Kakor so "brezbožni", je prav lahko mogoče, da bo plemeniti Dupray de la Maharie zažit.

— V ameriški republiki imamo tudi zakon zoper ponarejanje živ. V zvezi temu pa kapitalistični lumpje, katerim je groš več vreden kot človeško življenje, ponarejajo živila, da je joj.

Zakaj?

POPRAVEK.

Moralna podlaga socializma. Lapsus pen. Podpis je W. — k in in ne — k. Zopet škrtat. Obljubili smo mu, da ga pošljemo v Španijo, ker tam napravijo naglo sodbo še s takimi ljudmi, kot je Frančišek Ferrer. Ali škrtat se ne boji. Odkar imamo tiskarsko umetnost, je bil vedno nagajiv. Preje ga ni so poznali, ker je vsakdo lahko čital stokrat ali pa še večkrat svoje rokopise, predno jih je javnosti dal v razsodbo.

Danes je drugače. Pišemo hitro, stavimo brzo, koregiramo pa še hitreje — škrtat, nagajivi škrtat nas pa spremlja povsod in brije norce iz nas.

Mi smo pa dobrohotni ljudje, zategadelj se ne jezimo, če skače po predalih našega lista.

Kdor ima več časa, naj ga pa iztrebi!

Mi mu bodemo hvaležni!

Najlepša in najboljša obleka Vas velja najmanj v

Največja izbira klobukov. **LAWNDALE CLOTHING HOUSE** S.W. Corner 26th & Central Park Ave.

RUDOLPH LAYER LASTNIK

Obleke po mere naša posebnost.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

NAŠI ZASTOPNIKI.

Illinois: Joe Bratkovič.
Pennsylvania: Joe Pojk.
Pueblo, Colo.: Chas. Batista.

Za Chicago in okolico so naši zastopniki: Mike Kulovec, John Jereb, Anton Anžiček in Joe Zavertnik ml. 440 N. Curtis St.

La Salle, Ill.: John Puček.
Oglesby, Ill.: John Bergant.
Waukegan, Ill.: Varšek.

Filip Godina, za Indianapolis, Ind. in Anton Mesec, Indianapolis, Ind. za okolico Severno stran.

Zastopnik: Jože Radelj, box 275, Frontenac, Kans.
Frang Vogel, b. 134. Girard, Kans. in za Franklin Kans.

Pongrac Jurse, za E. in W. Mineral. Kans.

Niek Vukšinič, Chisholm, Minn. za ta okraj in okolico.

Za Minnesota: Jernej Črnogoj, Box 477 Eveleth, Minn.

Anton Sterle, box 344, Gilbert, Minn.

Hibbing, Minn.: Frank Hitti.
St. Louis, Mo.: Vincent Cainkar.

John Gašperin, 22. Stagg St. Brooklyn, N. Y.

Cleveland, O. Frank Černe in Frank Cirk, za Cleveland in okolico.

Lorain, O. in okolico Frank Vevar.

Conemaugh, Pa.: Frank Podboj in Anton Steržša.

Darragh, Pa. in okolico: Ivan Ring.

Toni Mrak za Hackett, Pa., in okolico.

Johnstown, Pa.: Math. Gabrenja.

Louis Glažar za Sygan, Pa. in okolico.

Vandling, Pa.: Frank Verbaj, box 135.

Willoek, Pa.: Jakob Dolenc, box 3.

Davis, W. Va.: John Mesojedec, Box 337.

Kenosha, Wis.: Ignac Radovan. Cumberland, Wyo.: Lozekar Gašper.

Hudson, Wyo.: Anton Jalovčan.

Rock Springs, Wyo.: Valentin Stalick.

KNJIGE

v zalogi "Proletarca":

Socializem 1 sv.	10
Socialna demok. in kmet. lj. 2 sv.	05
Zakaj smo socialisti, 3 sv.	10
Komunistični manifest, 4 sv.	20
Kdo uničuje proizvodnjanje v m.	15
Kat. svetovno naziranje in svo.	35
O konsumnih družtvih, 8 sv.	10
Kapitalistični razred, 9 sv.	15
Nevarni socializem, 10 sv.	15
Narodno vprašanje in Sloveni, 11 sv.	15
Strahovi, 12 sv.	15
Vojna in soc. demok.	15
Primož Trubar in slov. ljudstvo.	05
V dobi klerikalizma.	30
Razprave	30
Občinski socializem	35
Francek in drugo	25
Iz mišlin življenja	50
Moderni socializem	10
Socialistični katekizem	10
Džungel	1.00
Naša bogatstva	05
Pošeljamo jih poštine prosto.	

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN

1343 W. 18th Street
pri Blue Island Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža po-istvo, premog, drva in drugo. Oglasi se pri nem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo do pisnico.

Slovenec in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico.

FRANK ZORNJAK,
1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Importiran starokrajški tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,
1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

IG. KUŠLIJAN
GOSTILNICA

229-1st Ave., Milwaukee, Wis.

Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prigrizek, po zmernih cenah. — Lokalni in potujoči rojaki — dobrodošli!

Slovenec in Hrvatom!

namenjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke, po najnovejšem kroju. Unajsko delo; trpežno in lično

V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k sp.

daji v delokrog oprave — oblek.

Pridite in ogledajte si našo izložbo.

Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS - TAILORS
598-600 BLUE ISLAND AVE.

NE ZAMUDITE

prilike, kedar ste doma ali pa na počitnicah. Dajte fotografirati sebe ali pa družimo. Mogoče je edini slučaj, da ste vsi skupaj. Ne zamudite prilike in zglasite se pri

Willie

dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine.

Fotografira tudi zvečer po naročilu.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLAGEL

TELEFON CANAL 287. USTANOVILJENO 1888.

Izdelujemo obleke po meri

po \$20, \$22, \$25.

Prodajemo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15.

Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.

V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, krat, jank, spodnjih hlač, opank, i. t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča **JURI MAMEK,**

PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE

1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Zdravljenje mož v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsega, kdo trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljanje, živčne nezmožnosti, vodenice in boleznit tličočih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili ozdravljeni od tucetov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jas edino sredstvo, s katerim ozdravim vsakega.

Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati — le za vspešno. Ozdravim pozitivno felododčne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne osamoglosti, slabost, zguba kreposti, napor, zastrupljanje in zguba vode. Pljučna, na duha, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim s mojo najnovejšo metodo.

Ženske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljanje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj. Govorimo slovensko.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST. CHICAGO

between Randolph and Lake Sts.

Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

Sodrugil! Priporočajte hrvatskim delavcem

"Radničko Stražo!"

Obiščite ga!

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.

Ima večje zalogo ur, verižic, prstenov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

I. STRAUB

URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.

Ima večje zalogo ur, verižic, prstenov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

Obiščite ga!

Društvene regalije, kape, prekoramnice, bandera itd.

za slovenska društva najboljše preokrb

Emil Bachman

1719 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Stebri družbe.

Zadaj na koro so bučale orglje in peli plačani pevci in pevke. Visoki ženski tenor je oglaševal moški bas in se odbijal ob visokih stenah.

Svečeniki so peli, se priklanjali, dotikajoči se z desnim kolonom kamenih tal, se prekrizovali, obračali in delili blagoslove; izgovarjajoč latinske besede so sedali na stole na levi strani oltarja, poslušali petje in orgljanje na koro, zopet vstajali, se kretali pred oltarjem težko se umikajoč drug drugemu. Škof je pel in bral iz velikih knjig, ki so bile sedaj na desni, sedaj na levi strani oltarja; poklekaval je in zopet vstajal in zopet sedal na rdeči veliki stol.

Valon je začetek maše že zamudil in je zato ostal pod stopnicami pred klopimi na desni strani, gledal sedaj na oltar, sedaj v strop, se naslanjal na klop, otipač pri tem ostre konture lesene baroka in prekladajoč klak iz ene roke v drugo.

Božena je stala nepremično poleg njega, gledala v gospodo v klopih, prekrizala se, če je videla, da so se drugi prekrizali in zdehala, kazoč pri tem bele umetne zobe.

Valon se je nagnil k njej. "Ta drugi vrsti je okrajni glavar. Pet redov ima. Enega iz vojne, in družega..." Božena je niknila z glavo, se prekrizala in se obrnila k njemu:

"To je Rubenceva žena... ta starka z belimi lasmi?"

"Daj!"

"In škof?" šepnila je komaj slšno.

"Oni mali, trebušasti človek z mozoli po obrazu, ta, ki sedi sedaj na visokem stolu."

Božena se je začudila in zopet prekrizala, pokleknila in takoj zopet vstala. Valon se je zopet nagnil k njej:

"Ta mož je prišel svojo kariero kot politikujoči kaplan med Gorjanci, sedaj se odpočiva na škofovskem stolu," reče in si gladi brado. Ona je stala nepremično in gledala na oltar.

"A kdo je ona suha dama z velikimi zobmi poleg sive starke?"

"Prišel je svojo kariero," začne iznova Valon, a spomni se takoj, da je to že povedal in reče:

"Nadarjen ni, ampak fanatik. Vtem je gran' uomo!"

"Ona dama, vprašam," reče Božena ježno.

"Katera?"

"Poleg starke!"

To je Rubenceva hči Eva — Zelo izobražena!" pristavi. Božena se je ozrla v stran in zadaj je neki trebušnat človek, očitno trgovec, s plešo pričel godrnjati in tolči z molkom ob klop.

"Tu je cerkev!" je rekel z basom, da ga je slišala vsa njegova okolica.

Maša je trajala celo uro. in Valon in Božena in cela vrsta uradnikov je komaj čakalo konca. Med tem so bučale orglje še glasneje, pevski zbor na koro je podvojil glasove in iz kadih pred oltarjem se je kadilo bolj in bolj.

Ko je bilo opravilo končano, je bučalo še vedno s kodra in ljudje so se prekrizovali, poklekali in počasi z drsajočimi koraki odhajali, prekrizajoč se do vrat, kjer so se še enkrat obrnili, se prekrizali ter pošropili z blagoslovljeno vodo.

Med tem je škof molil glasno za predsednika, ponavljajoč skoraj pri vsaki drugi besedi: "O Gospod!" kar je predsednikovi ženi tako dobro delo, da se je pričela solziti in ihteti, pri čemer je zadržavala sapo, kar je povzročilo stok lasten jetičnim bolnikom.

Po maši je bilo v predsedniškem stanovanju čestitanje in stari mož je bil neizmerno vesel, se zahvaljeval in ginjen stiskal potne roke in vedno ponavljal iste besede: "Prosim, hvala!"

Božena je ostala med tem v kočiji ter čakala na Valona, ki je tudi odšel čestitat. Bila je trudna od dolgega stanja v cerkvi. Kočijaž je stal pri kočiji, držal za vrata, pripravljen, da jih vsak hip odpre, in gledal skozi okno v kočijo. Božena je vzdignila svoja krila s čipkami, da je ne onesažijo in zmečka, tako da so se videle meče njenih debelih nog; časih kakor slučajno, je odprl kočijaž vrata se pripognil in pogledal skozi linco, da je videl njene no-

ge skoraj do kolen; pri tem je zardel in se tresel. Ona se je naslonila nazaj in mižala od utrujenosti.

Valon se je vrnil in ekvipaža je zadržala po mestnem tlaku. Bil je sedaj vesel in dobre volje in trikrat povedal, da je gospod predsednik izrečno povabil tudi Boženo na soarejo, ter, da je on, Valon, obljubil, da jo privede s seboj.

Na poti v neki ozki ulici je bil promet ustavljen, ker težak tovarnen voz ni mogel naprej. Nekaj ljudi je porivalo voz naprej in voznik je vpil nad konji in jih tepel z bičevim ročajem. Konji so se napenjali. Ostali so ravno pred samostanom sester kršćanek ljubezni. Bilo je proti poldnevju. Pred samostanskimi vrati je stalo kup ljudi, večina starih žensk in otrok, ki so prihajali iz veže s polnimi lonci vroče jedi. Neka žena je obrnena v zid hitela jesti iz lončene posode, ne meneč se za konje. Druge ženske so devale polne posode v jerbaške in odhajale. Na pragu pa sta se suvala bosonoga deček in deklica.

"Daj meni polovico kruha!" je zahtevala deklica, nesoča v eni roki črn jerbas in silila v dečka, hoteča mu iztrgati kruh.

"Nič ne dam!" je odvrnil mrko deček. Deklica ga je sunila v prsa, a deček, malo višji od deklice, jo je udaril po obrazu, da je glasno zajokala. Stekla je po tlaku varno nesoč jerbas in se brisala po umazanem obrazu.

"Smrtni greh imaš, če boš vse sam požrl!" je zavpila, videča, da je deček sedel na kamenite stopnice in pričel jesti. Potem je zopet jokala, sloneča ob zidu.

"Ta zgodaj pričinja!" je rekla Božena z mirnim glasom, zroč skozi okno v deklico. Valon se je samo nasmehnil igrajoč se z brado in tlačeč njen konec v usta.

SLOVANSKI KONGRES.

Živahno je bilo nedavno v Sofiji. Zboroval je takozvani vseslovanski kongres in ta prilika se je porabila za uprizoritev še drugih sestankov: Slovanskih časnikarjev, slovanskih zdravnikov, Sokolov itd. Pri takih priredbah je vedno mnogo zastav, živio, klci itd. O takem teatru poroča tudi vse časopisje. In prireditelji so vedno lahko zadovoljni, kajti zbudili so veliko pozornost.

Če bi se imelo soditi po zunanjem efektu, bi bili tudi aranžerji sofijskega vseslovanskega kongresa lahko zadovoljni. In če bi se smelo verjeti našemu "patriotičnemu" časopisju, bi se moral pripisovati kongresu, ki se je v nedeljo zaključil, velikanski uspeh. Slika, ki jo kažejo naši narodnjaki, se pa ne vjema z resnico in sedaj, ko je špetakel pri kraju, se bo pač smelo povedati, kako se je svetu sipal pesek v oči.

Nam ne gre zato, da bi enostavno smešili stvar, katere se nismo udeležili in prav nič ne dvomimo, da so bili med člani tega kongresa navdušeni idealisti, ljudje, ki so prepričani, da je imel zbor najčistejše namene, učenjaki, ki se bavijo s svojo znanostjo, pa jim je politika kakor deveta dežela. Ampak to so bile izjeme. V celoti je bil drugi vseslovanski kongres prav tako komedijski kakor prvi in vse takozvano novoslovanstvo se ni pokazalo niti za dlako boljše od nekdanjega panslavizma.

Na kongresu se je mnogo govorilo o novoslovanstvu. Raztolmačil na ga ni še nihče do današnjega dneva še nihče ni razložil njegovih namenov. To pa bi bilo najvažnejše. Seveda je logična ničla, katero zavija frazasta gostobesednost, razumljiva, ker je ves neoslavizem prikazen brez vsebine.

Kolovodje vseslovanskega gibanja postavljajo svojo stavbo na fundament, ki obstoja le v njihovi fantaziji. Največji utopisti med njimi razglašajo, da so vsi Slovani en narod, zmernejši pa trdijo, da so razlike med slovanskimi narodi tako malenkostne kakor med nobenimi drugimi narodi. Da bi dokazali te trditve, pripovedujejo nadalje, da se vsi Slovani, četudi govori vsak svoj jezik, razumejo med seboj brez tolmača.

Vse to je neresnično. Slovani se med seboj ne razlikujejo nič manj nego posamezna rumunska ali germanska plemenca. Razlika ne tiči samo v jeziku, temveč v vseh tistih znakih, ki dajejo posameznim skupinam posebnost. Kakor

se umetno konstruirajo razna nasprotja med slovanskimi in neslovanskimi narodi, tako se umetno konstruirajo vezi med posameznimi slovanskimi plemeni, ki naj bi združile vse skupaj v enoto.

Na katerem polju pa naj se pravzaprav uresniči to legendarno novoslovanstvo?

Na političnem, kdor ima mre-ne na očeh, mora takoj spoznati, da je to popolnoma nemogoče. Slovani ne žive geografsko na enotnem, le državno razdeljenem ozemlju, tako da bi bilo treba le z veliko krvavo vojno porušiti ne-koliko držav, pa bi se lahko ustanovila nova, celotna slovanska država. Da bi se mogel doseči tak utopistični cilj, bi morali Slovani popolnoma razgoltniti, uničiti ali pa slavizirati celo armado Nemcev, Madžarov, Rumunov itd. ki pa doslej ne kažejo nič manj narodne zavednosti kakor Slovani. Ne gled na to, da bi tudi tedaj še ne bilo enotnega Slovanstva, ampak le skupina različnih slovanskih plemen.

Gotovo je, da sanjajo na Ruskem še danes nekateri norci o takem smotru slovanstva. V njihovi glavah ni novoslovanstvo nič drugega kakor panrusizem in ta je reakcionaren do kosti, absolutističen tiranski. To je bil slavizem carjevega krvnika. Ampak ta "ideal" nima niti med Rusi dovolj pristavev, kaj šele med drugimi slovanskimi narodi!

Tudi na jezikovnem in književnem polju je slovansko uniformiranje nemogoče. Tista pravljica, kako da razume Slovan Slevana, je postala že sleparska. Obžalovanja vredno je pač, da se cepijo tako sorodni jeziki kakor češki in slovaški, velikorški in maloruski, obžalovanja vredno je naša jugoslovanska razcepljenost. Mogoče je, da bo potreba in velika sorodnost v zvezi z naravnimi pogoji bližanja tu še kaj popravila, ampak velike slovanske skupine so že tako jezikovno različne, imajo tako bogate literature in se tako samostojno razvijajo, da se more le na luni sanjati o njih popolni jezikovni združitvi.

Znanost je, kakor umetnost, mednarodna in od nobenega kongresa se ne bo dala vkovati v nacionalistne verige. Kakor ne more biti matematika ne katoliška, ne pravoslavna, tako ne more biti fizika ali medicina ne slovanska, ne germanska, ampak mora biti znanstvena.

Gospodarsko pa tudi dandanes ne pozna narodnosti, ampak kapital in delo. Med tema dvema faktorjema je v naši dobi boj, v slovanskem svetu prav tako kakor povsod.

Kje je torej podlaga in kje je cilj novoslovanstva? Tam gori v zraku, kamor ne pride ne Zeppelinov zrakoplov, ne Bleriotov letalni stroj.

Če odštejemo zanešenjake, ki sploh ne žive na trdih zemeljskih tleh, morajo besedniki novoslovanstva vedeti, da je njihov nastop komedijski. Voditelji gibanja imajo pač svoje namene, toda to so njihovi nameni slovanskih narodov.

In kongres sam je pokazal, da nima pravice govoriti v imenu slovanskih narodov ali pa slovanskih duhov. Udeležilo se ga ni slovanstvo, temveč ljudje, ki so si sami dali mandate in niso imeli pravice govoriti v kateremkoli drugem kakor svojem imenu. Poljaki so ostali doma. Da ni socialna demokracija nič imela opraviti s tem kongresom, se razume. Ampak tudi iz meščanskih krogov, iz takih, katerim tudi narodnjaki ne morejo oporekati slovanstva, so prišli protesti. Kar ima na Ruskem kolikšak svobodnega mišljenja, je odklonilo udeležbo na tem zboru in moške, ki jih sicer tudi naši narodnjaki čislajo, so izjavljali, da vidijo v kongresu priredbo ruske reakcije. In temu je bila komedija res najbolj podobna.

— Še predno smo po zadnji križi dobili dobre čase, že se nam zopet prikazuje kriza. Ako se bo še v prihodnje obračalo na slabo, dobili bomo hudo zimo, silno skrb, žalosti in tuge za delavce.

Komaj tri leta so minola, odkar smo imeli zadnjo krizo. Znamenja pa kažejo, da se bliža že druga. V vseh večjih industrijah je manj dela, kot v lanskem letu. V pavolni industriji počiva 25 odstotkov statev, v volneni industriji celo 40 do 50 odstotkov. V

svilarnarnah so tudi skrčili delo. V železarski in jeklarski obrti so znižali produkcijo za 15 odstotkov, v tvornicah za čevlje pa 20. Dolg bankrotov je znašal letos v prvih šestih mesecih \$112,239,306, lansko leto pa za celo leto le \$38,541,573.

Toliko proslavljena Taftova prosperita je šla rakom žvižgat in žabam gost. Cene za živila so pretirano visoke in delavcem ne ostaja denarja, da bi kupili industrijske izdelke. Vsled tega prihaja nevarnost, da bodo življenske razmere za delavce potisnili še nižje.

Kapitalisti hranijo v hladnih shrambah neizmerne zaloge mase, jajec, mesa in drugih živil. Pa le radi tega, da ob ugodni priliki zopet podražijo vse.

Take so razmere danes! Vzlic tej goli resnici pa še ogromna večina delavcev ponižno hodi na kapitalistično tlako. Ne čita nič, ne razmišlja nič. Vesela je, če ima nikel za lonček najslabše vrste piva in topo pričakuje, vdana v svojo usodo kot Mohamedance, kedaj bodo kapitalisti zaprlj svoja podjetja in rekli: "Nič več dela!"

Sodrug! To topo, ponižno ogromno večino delavcev je treba vzdramiti. Zdaj, ko imamo velike gospodarske boje med kapitalisti in delavci, v daljavi pa že prihaja kriza, je treba agitirati za socialistične nauke, za strmoglavljenje kapitalistične človeške družbe.

Ako pride delavec pred sodišče, tedaj navadno dobi najvišjo kazen, ki je določena v zakoniku. Vse drugega postopajo s kapitalističnimi lopovi, ki radi profita s ponarejenimi živili zastrupljajo ameriško ljudstvo.

Da je to resnica, nam pa dokazuje seznam poljedelskega ministertva, v katerem so zabeleženi vsi slučajji takih sleparjev, ki so prišli s sodiščem v dotiko.

Neki trgovec v New Yorku je razpošiljal škatljo z napisom: "Genuine Mocha" (pristna moka kava). V škatljah je bila brazilijska kava in vagale so manj, kot je bilo označeno na njih. Zvršil je dvojno sleparijo. Sodišče ga je spoznalo krivim in ga obsodilo — reci in piši — na en dolar globe.

Neki trgovec v Washingtonu je prodajal umazane črvice, gnjile in plesnive rozine in suha jabolka. Sodišče ga je kaznovalo "eksemplarično". Konfiscirali in umili so gnoj, ki ga je imel kot ljudski živež na prodaj.

Neki čikaški trgovec, ki je pošiljal v New York smrdljiva jajca v škatljah, katerim so kemičnim potom vzeli smrad in mokroto, je bil tudi kaznovan s tem, da so zaplenili njegove gnojne izdelke.

Neka trdka v Cincinnatiju, ki prodajala malinovec, v katerem ni bilo malin, je plačala le deset dolarjev globe.

Takih slučajev bi lahko našli še več.

Pa zakaj? Nepotrebno se je spuščati še nadalje v podrobnosti.

Ti slučajji dokazujejo jasno kot beli dan, da kapitalistična pravica prijemlje kapitaliste le z glacerokavicami, magari, če so največji lumpje pod solncem, ki s ponarejenimi (strupenimi in pokvarjenimi) živili morija sistematično ljudi.

— Statistični urad ameriške republike poroča, da je bilo pri nezgodah in nesrečah zadnjih 12 mesecev vbitih 35 tisoč delavcev.

Grozna, strašna številka! Vsakemu človeku, ki ima srce do svojega bližnjika, se pri čitanju te številke jeziro lasje na glavi. V enem samem letu, — v kratki dobi toliko žrtev molohu kapitalizmu! Ali ni skrajni čas, da se ta morilni zistem odpravi?

Koliko sirot-imamó zopet, ki ne bodo nikdar poznale svojega očeta, ker je moral oče izdihniti na bojni poljani industrije zavoljo profitaželnosti kapitalistov?

Kdo naj jih sešteje? Kapitalisti jih ne bodo šteli, ker nočejo še očitnejše dokazati, da je kapitalistični gospodarski zistem kriv vsega zla in gorja za delavce. Delavci pa nimajo sredstev za to, da bi šteli in še enkrat z nepobitnimi številkami dokazali, da je od vseh gospodarskih zistemov, kar so jih imeli ljudje od pamtivega pa do danes, najgriši, najostudnejši in hudodelski le kapitalistični gospodarski zistem.

Preko kupov mrličev drvijo kapitalisti do bogatstva, uživanja in zabav.

Kapitalisti s široko in kosmato vestjo le drvite naprej. Že vstaja moderni raja — delavci in se družijo v socialistični organizaciji. In doba ni več daleč, ko vas bodo moderni sužnji razlastili zakonitim potom v dobro vseh ljudi.

Tembolj ko bodele plesali okoli zlatega malika — profita, nadvrednostjo, tem hitreje bo za vas tu vesoljni potop!

— Šest kazencev, ki delajo na javni cesti blizu Bellinghama, Wash. je zahtajkalo in zahtevalo osemurni delavnik. Štrajk je končal z zmago kazencev.

Delavci, tovariši! Ako se že taki ljudje borijo za skrajšani delavnik in ga tudi izvojujejo, potem je dolžnost delavcev, ki živijo kot svobodni državljani v svobodni republiki, da zahtevajo osemurni delavnik.

Bodite snažni.

Tekom poletja mora skrbeti vsak, da je snažen. Znojnice morajo biti odprte da odhaja pot. Toda skušati moramo tudi, da je naša notranjost čista, če hočemo zabraniti nevarne bolezni v organih. Kakor hitro začutite kak nered pri Vaših organih, je prišel čas rabiti Trinerjevo Ameriško grenko vino. To prežene nečistošo in nesnago iz telesa in pripravi prebavljalne organe sposobne za prebavo. Prvi znaki bolezni so neredno prebavljanje, zguba okusa, telesne moči in energije. Ne čakajte, pač pa rabite Trinerjevo Ameriško grenko vino. Po lekarnah Jos. Triner, 1333—39 So. Ashland Ave, Chicago, Ill.

Delničarji jugosl. delav. tisk. družbe pozor!!

V petek, dne 22. julija t. l. ob 8 uri zvečer se vrši na 1830 So. Center Ave., Chicago, važna seja občnega zbora jugosl. del. tisk. družbe. Pričakujese, da bo vsak delničar navzoč! Direktorij.

Vse pritožbe

glede uredništva in upravnistva naj se pošiljajo direktno predsedniku "Jugoslov. del. tisk. družbe" Franku Podlipcu, 604 N. Curtis, Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!

JOHN HROVAT, Hrvatsko-slovenski brivec se priporoča jugoslovanom za mnogobrojen obisk.

Brivnica prvega razreda. 1707 S. Center ave., CHICAGO.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik. Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer. 1842 So. Ashland Ave. Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salon NA 113 MILWAUKEE AVE., KENOSHA, WIS. Telefon 1199.

Angleščina

brez učitelja! Slovensko Angleška Slovnica, Tolmač in Angl. Slov. Slovar stane samo \$1.00, in je dobti pri

V. J. KUBELKA,

538 W. 145 St., New York, N. Y. Pišite po cenik knjig!

JOS. BERNARD-U

1903 Blue Island Ave. Telefon Canal 842 CHICAGO Pri njemu dobijo najboljša kalifornijska in importirana vina.

Najboljše in najfinejše obleke

so po nizki ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ, 16—18 N. Halsted St., Chicago. Velika zaloga klobukov, čepic, čevljev, perila in kovčkov. Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Kaj ti koristijo močne milice, če trpiš na revmatizmu, PAIN-EXPELLER dobro vdrgnen, ti takoj olajša bolečine in odstrani njih vzroke. Po štirin v vsaki lekarni. F. Ad. Richter & Co., 215 Pearl St. NEW YORK. Pazite na varstveno znamko s sidrom.

JOS. PREZEL, Slovenska Grocerija,

1932 West 22nd Street, med Robey in Lincoln ul. VOZI NA DOM.

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k

B. Mahnich-u, 714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepriča.

Joseph Kratky,

1645 W. 21st Pl., Chicago, Ill.

Izdolovalec najfinejših cigar vsake vrste. Na debelo in drobno.

Sodrug! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Strazbo,"

edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Naročnina \$2. na leto. Naslov: 1209 W. 18 Str. Chicago, Ill.

POZOR! SLOVENCI! POZOR! SALOON

s modernim keglijščem Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijake smodke. Potniki dobe čedno prmo čiče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR, 1625 So. Centre Ave. Chicago

POZOR!

Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko. Se priporoča

John Mladič

2236 So. Wood St. Chicago

Leopold Saltiel

ODVETNIK v kazenskih in civilnih zadevah. Auto Phone 6065. Office Phone Main 3065. Residence Phone Irving 4176. URAĐ: 27 METROPOLITAN BLOCK Severozap. ogel Randolph in La Salle ulice. Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

HALO! HALO!

Kam pa! — Na sveže pivo in čisto dobrega vina k

BLAŽ. KALTINEGER

1832 S. Centre Ave.

tam se bomo imeli po domače. To je pogovor s ceste, ki prihaja mejem saloonu.

Frank Mladič, 1832 S. Centre Ave., Chicago.

Dr. W. C. Ohtendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Izdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravilo, 1924—26 Blue Island Ave., Chicago. Za dne uro: Od 1 do 3 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga ličeči bolniki naj pišejo slovenski.

Valentin Potisek GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrejene pijače in se priporoča rojakom za obilni obisk.